Калякаляднае

**Ці каштавалі вы хоць раз у жыцці на Каляды куццю?
Я з сорамам адкажу: не.
А гэта ж абавязковая рытуальная страва —
каша з тоўчаных ячменных крупаў,
што гатавалася да Раства Хрыстовага,
Новага года і Вадохрышча.**

А хто падкладае пад абрус сена — напамін пра тое, што Ісус адразу пасля нараджэння быў пакладзены на сена ў яслях? Хто пераапранаецца ў «казу», «мядзведзя» ці «кабылку», бярэ кій з зоркай і ходзіць з сябрамі па хатах калядаваць — спяваць песні, збіраць пачастункі на Шчадрэц? Мала хто прытрымліваецца традыцый на зімовыя святы, хоць яны доўгія гады перадаваліся беларусамі з пакалення ў пакаленне. Так, ёсць людзі, якія вараць куццю і калядуюць, аднак пераважная большасць адзначае Раства і Новы год іначай.

Анжэла ГАЙДУКЕВІЧ,
выхавацель у дзіцячым садку:

— Наша сям'я любіць Раство Хрыстова, бо гэта свята добрае, светлае. Мы гатуем індзейку, курыныя адбіўныя, запечаную бульбу і розныя салаты. Дорым родным і блізкім падарункі, запрашаем сяброў у госці або самі да іх ідзём. Тэлефануем знаёмым і віншуем, зычым усяго самага-самага. Калі добрае надвор'е, ходзім катацца з горкі, ляпіць снежную бабу. Калі ёсць паблізу калядны канцэрт, то ідзём на канцэрт.

Прыклад Анжэлы Гайдукевіч не ўзорны, аднак цяпер большасць беларусаў адзначае Каляды прыблізна так, як яе сям'я. Заўважана, што хоць людзі і не прытрымліваюцца традыцыйных абрадаў, яны стараюцца ладзіць вясёлыя святы і быць у гэтыя дні дастаткова шчодрымі і добразычлівымі.

Ці ёсць штосьці станоўчае ў тым, што святкаванне Калядаў так змянілася апошнім часам? Ці ўсё ж адыход ад традыцый нясе негатыў? Меркаваннямі дзеляцца спецыялісты.

Анастасія ГЛУШКО,
мастак, сябра Студэнцкага этнаграфічнага таварыства,
кіраўнік фальклорнага гурта «Горынь»:

— Станоўчага я не бачу. Губляючы традыцыі, народ губляе сваю адметнасць. Нам цяжка прыйшлося за савецкім часам, калі амаль усе каштоўнасці змарнаваліся, шлях перадачы ведаў пра лад жыцця быў знішчаны, мудрасць дзядоў пачалі ўспрымаць як нешта неактуальна-састарэлае, затое напрыдумлялі новых, адарваных ад спрадвечных, традыцый, якія праіснавалі не даўжэй за чалавечае жыццё. Старажытны калядны звычай на вялікія святы — абыход двароў з пажаданнямі дабрабыту і плоднасці: «Дзе каза ходзіць, там жыта родзіць, а дзе не бывае, там жыта ўлягае», яднае людзей. На мой погляд, гэта лепш, чым «схавацца ў норку» і ціхенька паесці са сваякамі.

Юрый ШАРАПА,
рэжысёр народных свят:

— У некаторых невялікіх населеных пунктах Беларусі яшчэ ладзяцца Каляды, як раней. Але гэтая плынь у заняпадзе. Сёння святочная культура Беларусі робіцца аднабаковай, святы губляюць сваю першапачатковую сакральнасць. Народ перастае разумець, навошта выконваць тыя ці іншыя абрады. Мала хто ведае, што адбываецца падчас свята і з якой мэтай. Атрымліваецца, што мы страчваем свае асаблівасці. Ідзе глабалізацыя, і ці не з'есць яна нас як адметную народнасць?

Кацярына ВАРЫВОНЧЫК,
псіхолаг:

— У наш час можна сустрэць маладых людзей, якія падрабязна ведаюць факты з гісторыі іншых дзяржаў, дасканала валодаюць замежнымі мовамі, а сваю гісторыю ведаюць вельмі слаба і абыякава ставяцца да беларускіх традыцый і свят. Гэта прыводзіць да страты паразумення паміж пакаленнямі і негатыўна адбіваецца на сацыяльных сувязях — павялічвае адасобленасць кожнага чалавека, яго замкнёнасць. З іншага боку, развіццё грамадства не спыняецца і вядзе да ўзнікнення новых традыцый. Яны будуць суадносіцца з духам часу і праз шматлікія стагоддзі захоўвацца традыцыямі для наступных пакаленняў, што і будзе з'яўляцца праяўленнем нацыянальнай унікальнасці. Што да традыцыі святкавання Калядаў, то яна была амаль згублена з 1930-х. Цяпер святкаванне Раства Хрыстовага пачынае адраджацца ў сучаснай інтэрпрэтацыі. Гэта дапамагае выклікаць у новага пакалення эмацыйны водгук і зацікаўленасць. Увогуле, ад традыцый адысці немагчыма. На тое яны і традыцыі, каб іх прытрымлівацца і перадаваць. Мы ж ведаем пра іх, нават калі і не выконваем, ці не так?

Відавочна, што народныя святы з абрадамі вельмі важныя для грамадства. Яны яднаюць нас, «апранаючы» ў адметны, унікальны строй, які робіць беларусаў непаўторнымі ў свеце. Што будзе з нашай гісторыяй далей, залежыць ад нас. На гэтыя Каляды я абавязкова згатую куццю і пайду шчадраваць з сябрамі!

Запісала Ганна ШЫБУТ